

Země truchlí za Václavem Havlem

Když v neděli před vánočními svátky byla oznámena smrt našeho prvního polistopadového prezidenta, vyvolalo to u veřejnosti i politické reprezentace nezvykle silnou odezvu; lidé se začali spontánně shromažďovat na památných místech Prahy i jiných měst a kladli tam zapálené svíčky. Pořady o Václavu Havlovi plnily téměř všechna média po celých 14 dní a velkolepý byl i pohřební ceremoniál, na kterém se sjeli státníci a diplomaté skoro z celého světa. Všude se vyzdvihovaly zásluhy zemřelého za pád komunistického impéria a za přechod východoevropských zemí k demokracii.

Uprostřed oslavných projevů téměř zanikl hlas těch, kteří vnímali projevy bývalých Havlových odpůrců jako neupřímné a smuteční obřady poněkud přehnané. Vždyť Havel byl - po krátkém období revoluční euforie - ceněn hlavně v zahraničí a jeho vliv na českou politiku se zdál být nevelký. Lidé se nechali zlákat vidinou blahobytu s svobodného podnikání a na „vítězství pravdy a lásky nad lží a nenávistí“ přestali věřit. Sdělovací prostředky jim denně vštěpovaly něco jiného - že „peníze hýbou světem“ a být poctivý se nevyplácí.

Dějinný význam vůdčích osobností lze hodnotit až s časovým odstupem. Václav Havel bývá srovnáván se zakladatelem československého státu T.G.Masarykem; toto srovnání (jako mnohá jiná) poněkud kulhá. Oba muži bojovali statečně proti stávajícímu řádu; Havel však nevytvořil žádný ucelený program, nenapsal nic srovnatelného s Masarykovými díly¹. V praktické politice byl Havel často nedůsledný - byl loajální vůči USA i v takových problematických akcích jako bombardování bývalé Jugoslávie či tažení do Iráku². Stavěl se na stranu ochránců životního prostředí proti bezohlednému byznysu, ale nedokázal z toho vyvodit praktické závěry. Současné poměry v České republice jsou od Havlových vizí značně vzdálené - politika je propojena s byznysem a korupcí a mezi lidmi je v hlubokém opovržení. Parlament přijímá³ množství nekvalitních právních norem, v kterých se nevyznají ani advokáti⁴. O „právním státě“, který je předpokladem fungující demokracie, je těžké mluvit. Jakousi pojistkou je skutečnost, že patříme k Evropské unii. Evropsští úředníci vykonávají nad naší zkorumpovanou státní správou určitý dohled.

Já sám jsem se setkal již před rokem 1989 s Havlovými články (esejemi), které kolovaly mezi obyvatelstvem. Byly to velmi vtipné postřehy a zajímavé myšlenkové konstrukce; námětem jedné byla například výloha zelinářského krámků (podrobnosti už nevím). O moci slova v totalitním prostředí pojednávala esej „Slovo o slově“. Havlova hvězdná chvíle přišla během „sametové revoluce“ kdy mu skandovaly zástupy lidí. Ve „svobodných volbách“, ke kterým Havel zemi podle svého slibu dovedl, však zvítězila pragmatičtější koncepce Václava Klause...

Že by se nyní, po své smrti, Václav Havel probudil a jeho duch se vrátil na hrad?

V Davli-Sloupě, 2. ledna 2012

Ing.Jan Matys

¹ Česká otázka, Otázka sociální, Ideály humanitní, Rusko a Evropa, Světová revoluce

² Hlavním motivem iráckého tažení byl zřejmě boj za ovládnutí zásob ropy

³ Pod tlakem různých lobby

⁴ Podle vyjádření pracovníka Ústavu státu a práva